

показують, що використання цифрових технологій у навчальному процесі може збільшити мотивацію студентів до вивчення фізики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. American Association of School Librarians. (2018). National School Library Standards for Learners, School Librarians, and School Libraries. [Електронний ресурс]. URL: <https://standards.aasl.org/> (дата звернення: 05.05.2023).
2. Відповідальність вчителя за формування цифрової компетентності учнів у новому навчальному середовищі. URL: <https://tvrezo.info/ua/education/vidpovidalnist-vchitelya-za-formuvannya-tsifrovoji-kompetentnosti-uchniv-u-novomu-navchalnomu-seredovyshhi> (дата звернення: 05.05.2023).
3. Горбатюк, О. В. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів фізики на засадах неперервної освіти. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edu_2019_9_10 (дата звернення: 05.05.2023).
4. Коваль Л., Попова О., Нестеренко М. Трансформаційні зміни в професійній підготовці майбутніх педагогів у контексті впровадження ідей концепції Нової української школи. *Scientific papers of Berdiansk State Pedagogical University Series Pedagogical sciences*. 2020. Т. 1. С. 304–312. URL: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-1-304-312> (дата звернення: 02.05.2023).
5. Компетентність у використанні ІКТ у роботі вчителя фізики в умовах нової української школи: проблеми та перспективи. URL: <https://ejournal.npu.edu.ua/index.php/PNPU/article/view/1326> (дата звернення: 05.05.2023).
6. Міністерство освіти і науки України. (2021). Нова українська школа. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/nova-ukrayinska-shkola> (дата звернення: 03.05.2023).
7. Проект "Нова українська школа". URL: <https://nus.org.ua> (дата звернення: 05.05.2023).

ФУНКЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Чумак Микола Євгенійович

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної фізики та методики навчання фізики,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

chumak.m.e@gmail.com

Дмитренко Жанна Сергіївна

аспірантка, Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ZhannaDmytrenko@gmail.com

Розглядаючи педагогічні, методичні психологічні та інші аспекти й особливості навчальних середовищ, науковці фактично здебільшого досліджують віртуальні, у тому числі іммерсивні, освітні середовища, персональне навчальне середовище або інші середовища, побудова яких ґрунтується на сучасних технічних досягненнях і які існують завдяки певним

сучасним інформаційно-комунікаційним технологіям, використанню новітньої техніки та засобів навчання.

Існує значна кількість визначень поняття освітнього середовища, які не завжди є взаємозамінними або ж просто описують різні аспекти об'єкта. Тому слід скористатися визначенням: «Освітнє середовище – це сукупність умов, що сприяють виникненню і розвитку процесів інформаційно-навчальної взаємодії між тим, хто навчається (тими, хто навчається) та тим, хто навчає в рамках технології навчання, а також формують пізнавальну активність, за наповнення компонентів середовища (різні види навчального демонстраційного устаткування, програмні засоби і комп'ютерні системи, навчальні та наочні посібники тощо) предметним змістом визначеного навчального курсу» [1].

Освітнє середовище розглядається як простір навчання в широкому розумінні цих слів, починаючи від узгодженості змісту навчання і його відповідності контингенту та меті навчання і аж до дизайну приміщень, його меблюванню та поліграфії видань, що використовуються.

Практика показує, що освітнє середовище забезпечує виконання таких функцій:

По-перше, освітнє середовище повинно формувати обставини затребуваності, престижності знань, створювати мотивацію до навчання, бути спрямованим на формування пізнавальних інтересів тощо. Це складає психологічний аспект функціонування освітнього середовища.

По-друге, освітнє середовище повинно забезпечувати можливість отримання глибоких і міцних знань відповідно до пізнавальних потреб та інтересів учнів. У цьому полягає його змістовий аспект.

По-третє, освітнє середовище повинно забезпечувати учням можливість самореалізації, тобто можливість проявити себе, плідно застосувати на практиці набуті знання, вміння, можливість розвивати свої здібності тощо. Це є практичним аспектом.

По-четверте, освітнє середовище повинно забезпечувати учням відповідні умови навчання, тобто навчальний процес має бути забезпечений сучасними лабораторними приладами, устаткуванням, інструментами, наочними та методичними посібниками, підручниками, засобами навчання, а власне процес навчання має передбачати можливість використання сучасної техніки та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій тощо - техніко-технологічний аспект.

Слід зауважити, що розглянуті функції освітнього середовища є актуальними для будь-яких освітніх середовищ.

Зокрема, престижність інтелектуальної праці взагалі та суспільно значуща потреба якісної освіти зокрема, в цілому формується, перш за все, на рівні суспільства, держави, а вже потім опосередковано, трансформуючись відповідно до конкретних умов, втілюється в освітніх середовищах шкіл, вищих навчальних

закладів, позашкільних закладів освіти тощо, а також знаходить своє відображення в сімейних цінностях. Слід зазначити, що навіть в окремих підгрупах одного класу психологічний мікроклімат та престижність набуття знань можуть істотно відрізнятись, що, у свою чергу, впливає на мотиваційну складову навчання.

Можливість забезпечення набуття знань відповідно до пізнавальних потреб та інтересів учнів, з одного боку, залежить від рівня розвитку освіти в суспільстві в цілому, а з іншого боку, істотним чином залежить від кваліфікованості кадрів конкретного освітнього закладу та їх бажання і спроможності організувати навчання належним чином.

Виконання функцій освітнього середовища визначається і залежить від особливостей та призначення самого відповідного середовища. Будь-яке освітнє середовище є відкритою щодо суспільства системою. Таким чином, у науковому, соціально-культурному, матеріальному, психоемоційному тощо планах ефективність виконання освітнім середовищем своїх функцій істотно залежить від відповідних настроїв, можливостей і потреб суспільства. Лише у розвинутому, високотехнологічному та високоморальному суспільстві може функціонувати дійсно ефективна система освіти, існування якої безпосередньо пов'язане з функціонуванням і взаємодією відповідних педагогічних систем, які власне і утворюють єдине освітнє середовище країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костюкевич Д. Я. Методичні засади організації сучасного освітнього середовища з фізики в загальноосвітніх навчальних закладах / Д. Я. Костюкевич, А. М. Кух; Ін-т педагогіки АПН України, Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А., 2006. – 228 с.

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ ВИЩОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ НА РІВНІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Шкабара Тетяна Леонідівна

кандидат біологічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

shkabara_tetiana@ukr.net

Чорней Ілля Ілліч

доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, лісового і садово-паркового господарства, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

iichernej@ukr.net

Цільові суспільні потреби в суттєвому оновленні вітчизняного освітнянського середовища за різноспрямованими складовими, наближенні до